

LIPIEWICZ ANDRZEJ Dominik

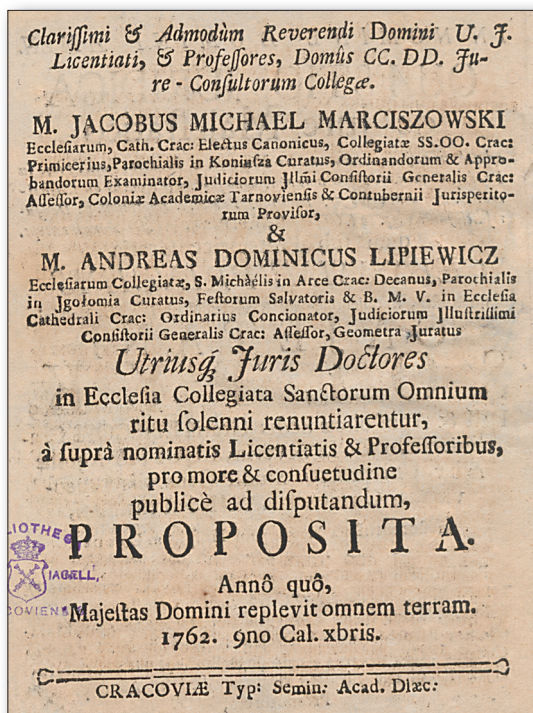
(ur. ok. 1724 r., zm. 24 X 1778 r.)

Andrzej Lipiewicz, syn Józefa, pochodził z krakowskiej rodziny mieszczańskiej. Zapewne jego krewnym (starszym bratem, rodzonym lub stryjecznym) był Michał Lipiewicz, promowany na bakałarza w 1733 r., będący później kaznodzieją w krakowskiej kolegiacie Wszystkich Świętych.

Rozpocząwszy studia na uniwersytecie w 1739 r., 17 października 1739 r. został Lipiewicz bakałarzem, a 24 czerwca 1741 r. – magistrem sztuk wyzwolonych. Następnie chwycił się różnych zajęć, m.in. w 1743 r. zdał egzamin na geometrę przysięgłego, a w latach 1743–1749 wydał całą serię kalendarzy polsko-ruskich. W wydawnictwach tych zamieścił autor m.in. interesujące przyczynki do dziejów i ustroju miasta Krakowa, a także do historii i organizacji polskich joannitów. Dnia 22 marca 1754 r. odbył dysputę inkorporacyjną nad tezą z zakresu geometrii, która umożliwiła mu wejście do Kolegium Mniejszego.

Wkrótce podjął Lipiewicz starania o przeniesienie się do Kolegium Prawniczego, na co zezwolenie uniwersytetu otrzymał 10 maja 1755 r. Równie miesiąc później przedstawił w Kolegium Prawniczym i obronił w dysputie tezę z prawa zobowiązań dotyczącą prawnych konsekwencji zdarzeń przypadkowych (*Quaestio iuridica de casibus fortuitis...*, Kraków 1755). Następnie wyjechał do Rzymu, gdzie studiował w latach 1755–1757. Wróciwszy do Krakowa, w semestrze zimowym 1758/1759 został wybrany prepozytem Kolegium Prawniczego. W ciągu kolejnych dwudziestu lat funkcję tę miał sprawować jeszcze dziewięciokrot-

Karta z rozprawy Andrzeja Lipiewicza
i Jakuba Marciszowskiego *Quaestio
iuridica de iure maiestatico*, Kraków 1762
(BJ 18518 I Mag. St. Dr.)

nie i co najmniej raz został wybrany radcą. W 1762 r. podjął starania o licencjatwę i doktorat obojga praw. Tytuł doktorski otrzymał już 23 września t.r. (jego promotorem był Jan Pałaszowski), przedstawivszy tezę dotyczącą godności biskupiej (*Quaestio iuridica de dignitate episcopali...*, Kraków 1762), choć dysputę nad nią odbył dopiero 14 października 1762 r. Na Wydziale Prawa wykładał najpierw reguły prawa, od 1762 r. zajmował tzw. profesurę luborzycką (dawniej praw nowych), a od 1773 – niegdysiejszą profesurę praw starych, której posiadacz w czasach Lipiewicza cieszył się przywilejem wykładania studentom wybranych przez siebie zagadnień (sam Lipiewicz w 1774 r. omawiał ze studentami kwestie z prawa procesowego, przedstawione przez Zygmunta Scaccię w jego *Tractatus de appellationibus*). Kilkukrotnie, m.in. w latach 1765 i 1778, był dziekanem Wydziału Prawa. Od 1773 r. występował z tytułem *senior pater* Kolegium Prawniczego.

W swej karierze pełnił Lipiewicz wiele różnych funkcji z ramienia uniwersytetu. W latach 1759–1760 przebywał w Rzymie jako postulator kanonizacji bł. Jana Kanatego. W późniejszym okresie był także m.in. prowizorem Bursy Prawników i Bursy Jagiellońskiej oraz podkanclerzym uniwersytetu do spraw Wydziału Prawa. W latach 1764, 1766 i 1773 był wysyłany na sejmy w celu reprezentowania interesów wszechnicy, przy czym w 1764 r. udało mu się także uzyskać prywatną audiencję u króla Stanisława Augusta (zachowała się wydana drukiem mowa, wygłoszona wówczas przez Lipiewicza do monarchy). W latach 1775–1777 pełnił urząd rektora uniwersytetu. W tej roli czynnie współpracował z Hugonem Kołłątajem w dziele reformy uczelni i podległych jej szkół, a także w porządkowaniu uniwersyteckich zasobów archiwalnych.

Znaczną część czasu swej aktywności zawodowej poświęcił Lipiewicz pracy w szkolnictwie i dla szkolnictwa. W 1741 r. pracował jako nauczyciel w kolonii akademickiej w Pińczowie, a następnie (w latach 1741–1743 i 1746–1754) nauczał matematyki w krakowskich Szkołach Nowodworskich. W latach 1743–1746 pracował natomiast w Kolegium Lubrańskiego w Poznaniu jako profesor matematyki i poetyki. Do poznańskiej akademii wrócił w 1763 r. i do 1764 zajmował tam stanowisko dyrektora. W tej roli wystąpił jako rzecznik dobrego imienia szkoły oraz uniwersytetu, broniąc ich przed oszczerczymi zarzutami zawartymi w broszurze jezuitę J. Bielskiego. W późniejszym okresie był wzmiankowany jako prowizor kilku kolonii akademickich: w 1763 – warszawskiej, w 1766 – gnieźnieńskiej, poznańskiej i białskiej, w 1773 – tarnowskiej, a w 1775 – tarnowskiej i poznańskiej, natomiast od 1776 r. – Szkół Nowodworskich. W 1768 r. został powołany do komisji ds. reformy Szkół Nowodworskich (których prefektem był w latach 1777–1778), a w 1769 – do zespołu opracowującego projekt statutu dla kolonii akademickich.

Pierwszymi beneficjami kościelnymi, jakie posiadał Lipiewicz, były: altaria w kaplicy Szafranców (Doktorskiej) w krakowskiej katedrze (co najmniej od 30 grudnia 1747 do 1750 r.), probostwo palczowickie (1752–1759) oraz kanonie „prawnicze” (prebend Górski II i Świnarski) w kolegiacie Wszystkich Świętych (1751–1759). W latach 1751–1755 był także kaznodzieją w tej kolegiacie, a mniej więcej od 1754 r. również w katedrze krakowskiej, zaś przed 14 października 1758 r. został prebenda-

rzem kościoła św. św. Filipa i Jakuba na Kleparzu. Z prezenty uniwersytetu od 1759 r. był plebanem w Koniuszy, a od 1760 – w Igołomii, natomiast od 24 maja 1762 r. w Luborzycy. Od 20 marca 1767 r. był także proboszczem przemykowskim; z tego beneficjum ustąpił przed 10 lipca 1777 r. Od schyłku lat pięćdziesiątych uzyskiwał Lipiewicz prałatury: kancelarię (1759–1762) i kustodię (1762–1777) w kapitule kolegiackiej Wszystkich Świętych, kustodię (1761–1762) i dziekanię (1762–1763) w kolegiacie św. Michała na Wawelu, wreszcie najwyższą z osiągniętych przez siebie godności kościelnych: kanonikat krakowski prebendy karniowskiej, na który został instalowany 17 kwietnia 1773 r. W Kościele krakowskim sprawował różne funkcje, m.in. w latach 1754–1755 był prokuratorem kolegiaty Wszystkich Świętych, od 1758 r. – asesorem sądu konsystorskiego, a w latach siedemdziesiątych XVIII w. także egzaminatorem synodalnym i cenzorem ksiąg. W latach pięćdziesiątych XVIII w. był też wiceprefektem i prefektem krakowskiego seminarium duchownego.

Zmarł w październiku 1778 r. w Palczowicach. W testamencie bibliotekę swą przeznaczył dla Kolegium Prawniczego.

AUJ rkps 208 s. 57, 644; AUJ rkps 51 s. 70–209, *passim*; A.K. Banach, *Lipiewicz Andrzej*, PSB, t. 17, s. 384–385; Bartel *Dzieje* s. 206, przyp. 231; Estreicher *Bibliografia* 21, s. 294–301; Michalewiczowie 5/1 s. 19, 24, 34, 48, 103, 118, 136, 166, 168; Michalewiczowie 5/2 s. 80, 90, 112; Nowicki *Działalność* s. 149, 193, 336, 338; Patkaniowski *Dzieje* s. 18, 20; Pietrzyk *Poczet* s. 231; Szczepaniak *Duchowieństwo* s. 629.

Krzysztof Fokt